

Lederskap med vekt på PPT

- Utviklingsarbeidet om spesialundervisning i Lillehammer, Trond Johnsen
- Implementering av kvalitetshjul i den spesialpedagogiske tiltakskjeden, Kjersti Kristoffersen & Hvordan forstår vi forholdet mellom ordinær opplæring og spesialundervisning? Kai Henning Måbø
- Forebygging og system arbeid i PPT, Hege Knudsmoen
- Opponent: Ann-Cathrin Faldet

Forebygging og system arbeid i PPT

Hege Knudsmoen

PP- tjenesten 2000 tallet

- Kapasitetsøkning i PP- tjenesten
- Faglig enhet for PPT v/SU Hedmark
- SAMTAK
  - lese og skrivevansker
  - sammensatte lærevansker
  - sosiale og emosjonelle vansker
  - systemrettet arbeid

Evaluering av spesialundervisning etter Kunnskapsløftet

- Omfanget spesialundervisningen øker
  - Skjev kjønnsfordeling i spesialundervisningen – uten tegn til læringsutbytte eller læring?
  - Ikke særlig etterspørsel etter PPTs system arbeid fra skolene og barnehagene, fravær av systemrettet arbeid?
  - Individrettet og systemrettet arbeid ses som motsetninger
- Markussen mfl. 2009, Nordahl og Haustätter 2009

«Kompetanse i krysspress»

Håndtering av PP-tjenestens «doble» mandat i opplæringsloven:

- Sakkyndighetsarbeid knyttet til individuelle rettigheter til spesialundervisning
- Bidra til organisasjons- og systemutvikling i skoler og barnehager når det gjelder barn, unge og voksne med behov for særskilt tilrettelegging

Dette kan føre til:

- Avgrensningsproblemer, kommer i tidsklemma
- Målforskyvning; det gjøres et valg om at den ene delen av mandatet skal prioriteres

Særlig er dette utfordringer der eier gir svake styringssignaler

Fylling og Handegård, 2009

Midtlyngutvalget NOU 2009:18 Rett til læring. Meld. St. 18 (2010 – 2011)

Tre strategier for forbedring

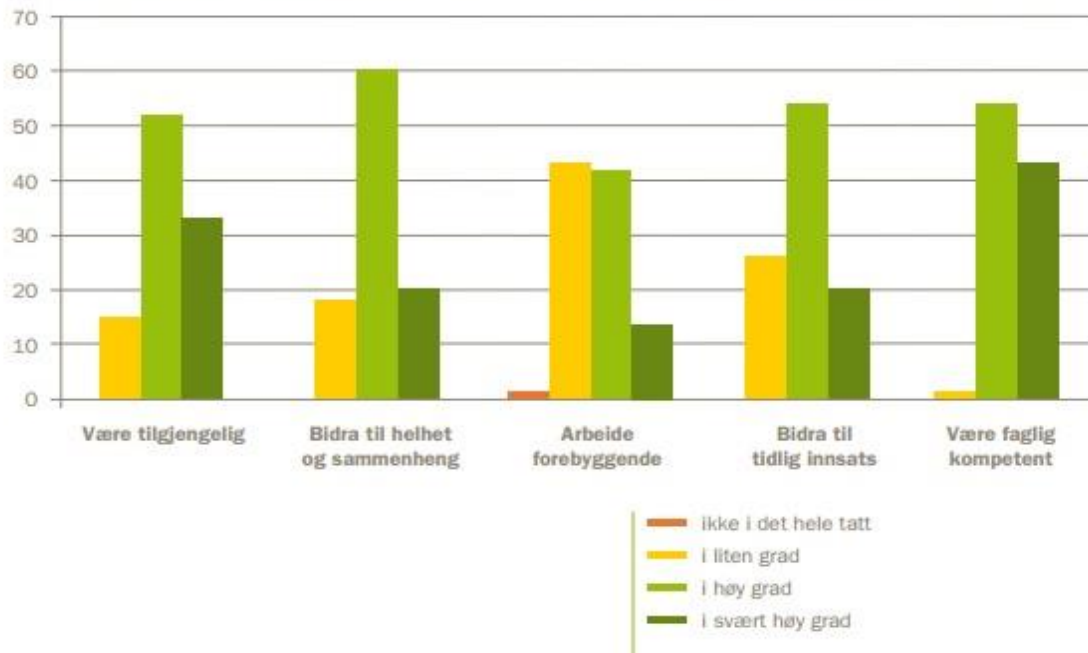
- Strategi 1: Fange opp – følge opp
- Strategi 2: Målrettet kompetanse – styrket læringsutbytte
- Strategi 3: Samarbeid og samordning – bedre gjennomføring
Meld. St. 18 (2010 – 2011)

Fire forventninger til PP-tjenesten:

- PP-tjenesten er tilgjengelig og bidrar til helhet og sammenheng
- PP-tjenesten arbeider forebyggende
- PP-tjenesten bidrar til tidlig innsats i barnehage og skole
- PP-tjenesten er en faglig kompetent tjeneste i alle kommuner og fylkeskommuner
Meld. St. 18 (2010 – 2011)

Hustad, B-C., Strøm, T. & Strømsvik, C. L. (2013)

Figur 21: I hvilken grad svarer din PP-tjeneste til de fire forventningene i Meld. St. 18

Etter- og videreutdanning av PPT, SeVU PPT, Udir 2013-18

Formålet med Strategi for etter- og videreutdanning i PPT 2013 - 2018 er å styrke ansattes kompetanse, og bidra til at økt fokus på systemrettet arbeid i PPT. Målgruppen for satsingen er ansatte og ledere i PPT.

Prioriterte områder for SEVU PPT

- Organisasjonsutvikling og endringsarbeid
- Læringsmiljø og gruppeledelse
- Veiledning og rådgivning
- Lederutdanning

Det er viktig at PPT-ansatte får delta i de ulike tiltakene.

Hva sier første delrapport, evaluering av SeVU PPT?

- Det eksisterer ingen entydig forståelse av hva begrepet systemrettet arbeid betyr.
- Begrepet er ganske overordnet og så lenge det ikke er konkretisert, åpner det for mange tolkningsmuligheter for aktørene i fagfeltet.
- PP-tjenesten har heller ikke et enhetlig profesjonsmiljø som klargjør begrepet, all den tid PP-tjenesten er sammensatt av fagpersoner med ulik utdanningsbakgrunn (Hustad et al, 2016, s.7).

Systemrettet arbeid? (Hustad et al, 2016, s. 24)

Fortolkningene har vi valgt å benevne som:

- a) Systemrettet arbeid i barnets sosiale miljø. I denne fortolkningen ligger det en forståelse om at PP-tjenesten skal bidra inn i barnehager og skoler for å styrke klassemiljøet og pedagogenes klasseledelse.
- b) Systemrettet arbeid med organisasjonssystemet (skolen/barnehagen). I denne fortolkningen ligger det en forståelse om at PP-tjenesten skal bidra med råd til barnehager og skoler på et organisatorisk nivå. Det vil si at PP-tjenesten forventes å være med på å legge forutsetningene for barna og elevenes læringssituasjoner, fremmer lærende organisasjoner og bidrar med råd på et strategisk nivå.
- c) Systemrettet arbeid med det tverretatlige systemet. I denne fortolkningen ligger det en forståelse om at PP-tjenesten skal være med og også ha en sentral plass i å koordinere samhandling mellom de ulike kommunale tjenestetilbudene og de statlige spesialisttjenestene.

Organisasjonsutvikling og endringsarbeid

- Handlingsrom for PPT i de ulike fasene av tiltakskjeden
- Styringsretning i forholdet mellom sakkyndig vurdering og økt kompetanse om veiledning, endringsarbeid, organisasjonskunnskap og organisasjonsutvikling
- Læringsfokus: støtte i vurdering av tilfredsstillende læringsutbytte og vurdering av måloppnåelse, vurdering for læring
- Endring og utvikling av organisasjonskulturen mellom organisasjonene PPT samarbeider med, forventningsavklaringer
- Kvalitetsvurdering av spesialpedagogisk hjelp og spesialundervisning, skal fremme inkludering?

Kvalitetskriterium i PPT (Udir, 2016)

- Heimlar i opplæringslova og barnehagelova
- PP-tenesta er ei fagleg kompetent teneste
- PP-tenesta er tilgjengeleg og medverkar til heilskap og samanheng
- PP-tenesta arbeider førebyggjande
- PP-tenesta bidreg til tidleg innsats

Utvikling av profesjonelle læringsfelleskap

Med rom for alle (2011-2015) ønsket man å etablere et profesjonelt læringsfelleskap der både PP- tjenesten, skoleledelsen, lærerne og andre ansatte arbeidet ut fra felles formål til det beste for elevene etter følgende prinsipper;

- samarbeider for å oppnå de mål som er satt for skolen og elevenes læring og kontinuerlig innhente informasjon om elevenes faglige og sosiale læringsutbytte.
- samarbeider om å analysere informasjon om elevenes læringsutbytte og den sammenhengen læringen kan ha med den gjennomførte undervisningen. Bare slik kan praksis i skolen kontinuerlig opprettholdes og eventuelt forbedres.
- evaluerer effektiviteten og hensiktsmessigheten av hver eneste regel, prosedyre, dokumentasjonskrav, vurderingskriterier, møtevirksomhet og lignende med hensyn til hvilken effekt det har på elevenes læring. (DuFour og Marzano, 2011; Knudsmoen et. al, 2012; 2015).

Videreutvikle tolkningsfellesskap

- I hvilken grad er PP-tjenesten delaktig i de sentrale prosessene som setter agendaen i barnehagen og skolen?
- I hvilken grad inviteres PP-tjenesten med i drøftinger omkring forebyggende innsatser?
- Hvilket handlingsrom har PP-tjenesten til å fatte beslutninger om endringer og tiltak i de møtene dere deltar i?
- Hvilket muligheter har PP-tjenesten til å påvirke hvordan spesialundervisningen organiseres og gjennomføres?

Frimodige samtaler om tilfredsstillende læringsutbytte

Tilrettelegge og forebygge for å:

- kvalifisere
- subjektivere
- sosialisere

Biesta (2014)

Litteraturliste

- Biesta, G.J.J. (2014). *Utdanningens vidunderlige risiko*. Bergen: Fagbokforlaget.
- DuFour, R. og Marzano, R. (2011): *Leaders of learning. How district, school and classroom leaders improve student achievement*. Bloomington: Solution Tree Press.
- Fylling, I. og Handegård, T.L. (2009): Kompetanse i krysspress? Kartlegging og evaluering av PP-tjenesten. Bodø: NF-rapport nr. 5/2009.
- Hustad, B-C. & Fylling, I. (2012): *Innovasjon gjennom samhandling, sluttevaluering av Faglig Løft for PPT*. Bodø: NF-rapport nr. 16/2012.
- Hustad, B-C., Strøm, T. & Strømsvik, C. L. (2013): *Kompetanse i PP-tjenesten – til de nye forventningene*. Bodø: NF-rapport nr.2/2013.
- Hustad, B.V., Lødding, B., Fylling, I. og Ulriksen, R.(2016). *Systemorientering gjennom kompetanseutvikling? Første delrapport fra evalueringen av Strategi for etter- og videreutdanning i PP-tjenesten*. Tilgjengelig fra [internett]: <http://www.nordlandsforskning.no/getfile.php/1313635/Dokumenter/Rapporter/2016/NIFURapport2016-24.pdf>
- Knudsmoen, H. Myhr, L.A. Vigmostad, I. Aasen, A.M. Nordahl, T. og Håland, K.S. (2012): *Det må være rom for begge deler. Forskningsarbeid med rom for alle og blick for den enkelte*. Hamar: Høgskolen i Hedmark, rapport.
- Knudsmoen, H.; Forfang, H.; Nordahl, T. (2015). «Med rom for alle»: Kvalitetssikring av spesialundervisning i Lillehammerskolen. *Spesialpedagogikk*2015 (3) s. 5-15.
- Knudsmoen, H. (2017). Frimodige samtaler om tilfredsstillende læringsutbytte. Haug, P. (red.). *Spesialundervisning*. Oslo: Samlaget.
- Markussen, E. Frøseth, M.W. og Grøgaard, J.B. (2009): *Inkludert eller segregert? Om spesialundervisning i videregående opplæring like etter innføringen av Kunnskapsløftet*. Oslo: Nordisk institutt for studier av innovasjon, forskning og utdanning, NIFU rapport 17/2009.
- Narum, R. (2016). *Mye å lære av Lillehammerskolens arbeid med spesialundervisning*. Tilgjengelig fra [internett]: <https://www.inn.no/prosjektsider/sepu/nyheter/mye-aa-laere-av-lillehammerskolens-arbeid-med-spesialundervisning>
- Nordahl, T. og Hausstatter, R. (2009): *Spesialundervisningens forutsetninger, innsatser og resultater*. Elverum: Høgskolen i Hedmark, rapport nr. 9/2009.
- Nordahl, T. (red) (2012): *Bedre læring for alle elever. Om skoler som har problemer med elever, og om elever som har problemer i skolen*. Oslo: Gyldendal forlag.
- Utdanningsdirektoratet (2009): *Veileder til Opplæringsloven om spesialpedagogisk hjelp og spesialundervisning*. Oslo: Utdanningsdirektoratet. Tilgjengelig fra [internett]: http://www.udir.no/upload/Brosjyrer/Veiledn_Spesialundervisn_2009.pdf
- Utdanningsdirektoratet (2016):Kvalitetskriterium i PP-tenesta. Tilgjengelig fra [internett]: <https://www.udir.no/kvalitet-og-kompetanse/samarbeid/pp-tjenesten/kvalitetskriterium-i-pp-tenesta/>